

ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดเลย
Innovative Leadership of School Administrators in Secondary Schools,
Loei Province

ชัชณพงศ์ ศรีจันทร์

Chissanapong Sonchan

พระครูปลัดจักรพล สิริธโร

Phrakrupalad Jakkrapol Siritharo

กรรณิกา ไวโสหา

Kunnika Vaisopha

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

Mahamakut Buddhist University Srilanchann Campus

*Corresponding author, e-mail: chissanapong.so@mbu.ac.th

Received: 10 January 2023; Revivsed: 15 Febuary 2023; Accepted: 12 March 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดเลย และ 2) เปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล กลุ่มตัวอย่างคือผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดเลย จำนวน 306 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.96 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว

ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.22, S.D. = 0.71) โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การสร้างแรงบันดาลใจและการกระตุ้น และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การสร้างเครือข่ายและความร่วมมือ 2) ผลการเปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีวุฒิการศึกษาและตำแหน่งปัจจุบันต่างกัน มีความคิดเห็นต่อระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนเพศ อายุ และประสบการณ์ในการทำงานไม่พบความแตกต่าง

ผลการวิจัยนี้สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในจังหวัดเลย โดยเฉพาะการส่งเสริมการสร้างเครือข่ายและความร่วมมือ และการพัฒนาผู้บริหารที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม ผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดเลย

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the level of innovative leadership of school administrators in secondary schools in Loei Province, and 2) to compare the level of innovative leadership of school administrators classified by personal factors. The sample consisted of 306 school administrators and teachers in secondary schools in Loei Province, obtained by stratified random sampling. The research instrument was a 5-point rating scale questionnaire with a reliability of 0.96. Data were analyzed using mean, standard deviation, t-test, and one-way analysis of variance.

The results revealed that: 1) The overall level of innovative leadership of school administrators was high ($\bar{X}$ = 4.22, S.D. = 0.71). The highest mean aspect was inspiration and motivation, while the lowest mean aspect was networking and collaboration. 2) Comparison of innovative leadership levels classified by personal factors showed that respondents with different educational levels and current positions had significantly different opinions on the level of innovative leadership at the .05 level. No significant differences were found for gender, age, and work experience.

The findings of this research can be used as guidelines for developing innovative leadership of school administrators in Loei Province, especially in promoting networking and collaboration, and developing administrators with different educational backgrounds.

Keywords: Innovative Leadership, School Administrators, Secondary Schools, Loei Province

บทนำ

การศึกษาในศตวรรษที่ 21 เปรียบเทียบความท้าทายอย่างไม่เคยมีมาก่อน ทั้งจากการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว การแข่งขันในระดับโลก และความคาดหวังที่สูงขึ้นของสังคมต่อคุณภาพการศึกษา (Schleicher, 2020) ในบริบทนี้ ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงและยกระดับคุณภาพการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม (Innovative Leadership) ซึ่งเป็นแนวคิดที่ได้รับความสนใจอย่างมากในวงการการศึกษาในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา (Mumford et al., 2002) ผู้นำเชิงนวัตกรรมมีบทบาทสำคัญในการสร้าง

วิสัยทัศน์ กระตุ้นความคิดสร้างสรรค์ และสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเกิดนวัตกรรมในสถานศึกษา ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในยุคปัจจุบัน (Rosing et al., 2011)

จังหวัดเลย เป็นจังหวัดที่มีลักษณะเฉพาะทั้งทางภูมิศาสตร์ เศรษฐกิจ และสังคม ตั้งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย มีพรมแดนติดกับประเทศลาว ทำให้มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมและมีโอกาสในการพัฒนาเศรษฐกิจการค้าชายแดน (สำนักงานจังหวัดเลย, 2565) ในด้านการศึกษา จังหวัดเลยมีโรงเรียนมัธยมศึกษาทั้งสิ้น 31 แห่ง กระจายอยู่ในพื้นที่ 14 อำเภอ (สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดเลย, 2564) ซึ่งแต่ละโรงเรียนมีบริบทและความท้าทายที่แตกต่างกัน ทั้งในด้านทรัพยากร คุณภาพผู้เรียน และความต้องการของชุมชน การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการยกระดับคุณภาพการศึกษาและตอบสนองต่อความท้าทายเหล่านี้ สอดคล้องกับแนวคิดของ Fullan (2018) ที่เน้นย้ำถึงความสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาในการสร้างผลกระทบเชิงบวกต่อคุณภาพการศึกษา

การศึกษาของ สุदारัตน์ เหลาฉลาต และคณะ (2564) ชี้ให้เห็นว่าภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาประกอบด้วยหลายองค์ประกอบ เช่น การมีวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรม การสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อนวัตกรรม การส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนา และการใช้เทคโนโลยีและดิจิทัล นอกจากนี้ การวิจัยของ Harris & Jones (2019) ยังเน้นย้ำความสำคัญของการสร้างเครือข่ายและความร่วมมือในการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา ซึ่งเป็นอีกหนึ่งองค์ประกอบสำคัญของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม อย่างไรก็ตาม การศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในบริบทของจังหวัดเลยยังมีจำกัด ทำให้ขาดข้อมูลเชิงประจักษ์ที่จะนำไปสู่การพัฒนาภาวะผู้นำที่เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่

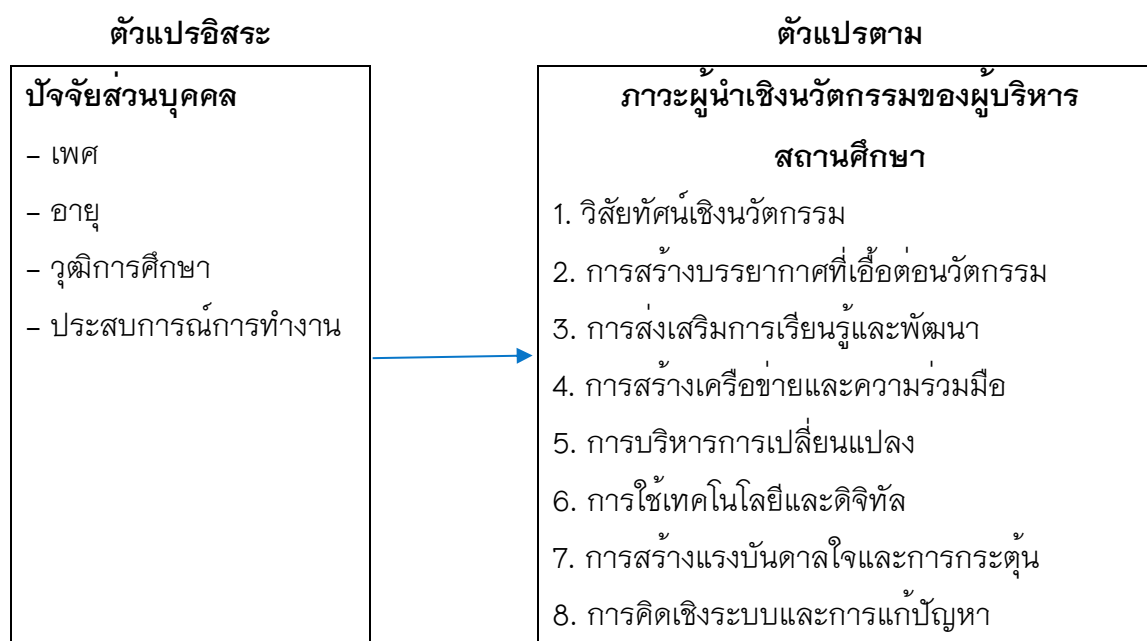
ด้วยเหตุนี้ การวิจัยนี้จึงมุ่งศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดเลย โดยใช้กรอบแนวคิดที่ครอบคลุมองค์ประกอบสำคัญของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม 8 ด้าน ได้แก่ 1) วิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรม 2) การสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อนวัตกรรม 3) การส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนา 4) การสร้างเครือข่ายและความร่วมมือ 5) การบริหารการเปลี่ยนแปลง 6) การใช้เทคโนโลยีและดิจิทัล 7) การสร้างแรงบันดาลใจและการกระตุ้น และ 8) การคิดเชิงระบบและการแก้ปัญหา (Mumford et al., 2002; Rosing et al., 2011; สุदारัตน์ เหลาฉลาต และคณะ, 2564) ผลการวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในจังหวัดเลย และเป็นแนวทางในการยกระดับคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับความท้าทายในศตวรรษที่ 21 ต่อไป

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดเลย
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา สาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษาและประสบการณ์การทำงาน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยนี้ได้นำตัวแปรที่สำคัญของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม 8 ด้าน ซึ่งได้สังเคราะห์จากแหล่งข้อมูลที่เป็นแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยต่าง ๆ มาใช้ในการศึกษา ดังนี้ 1) วิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรม 2) การสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อนวัตกรรม 3) การส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนา 4) การสร้างเครือข่ายและความร่วมมือ 5) การบริหารการเปลี่ยนแปลง 6) การใช้เทคโนโลยีและดิจิทัล 7) การสร้างแรงบันดาลใจและการกระตุ้น และ 8) การคิดเชิงระบบและการแก้ปัญหา มากำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ปรากฏดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาและเปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู จำนวนทั้งสิ้น 1,302 คน แบ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 62 คน และครู จำนวน 1,240 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู จำนวนทั้งสิ้น 306 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Yamane (1973) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ $\pm 5\%$ ใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยแบ่งประชากรเป็น 2 กลุ่มตามตำแหน่ง (ผู้บริหารและครู) และสุ่มตัวอย่างจากแต่ละกลุ่มตามสัดส่วน ได้ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 15 คน และครู จำนวน 291 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและคุณภาพของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) แบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เป็นคำถามปลายเปิด

การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ศึกษา

- 1) แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2) กำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการและโครงสร้างของแบบสอบถาม
- 3) สร้างข้อคำถามตามนิยามเชิงปฏิบัติการ
- 4) ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน และคำนวณค่า IOC โดยมีค่าอยู่ระหว่าง 0.6 – 1.0
- 5) ทำการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ
- 6) นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-out) กับกลุ่มที่มีลักษณะคล้ายกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน

7) นำแบบสอบถามที่ได้จากการทดลองมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค มีค่าความเที่ยงของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.96 และรายด้านมีค่าระหว่าง 0.87–0.93 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ยอมรับได้ (0.70) แสดงว่าแบบสอบถามมีความเที่ยงในระดับสูงและเหมาะสมสำหรับการนำไปใช้ในการเก็บข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ขออนุญาตเก็บข้อมูลจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู
2. ส่งแบบสอบถามไปยังโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทางไปรษณีย์และออนไลน์
3. ติดตามการตอบกลับของแบบสอบถามทางโทรศัพท์และอีเมล
4. เก็บข้อมูลเพิ่มเติมด้วยตนเองในกรณีที่ได้รับแบบสอบถามกลับคืนไม่ครบตามจำนวนที่กำหนด

5. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืน

การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้ความถี่และร้อยละ
2. วิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3. เปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล โดยใช้การทดสอบที (t-test) สำหรับตัวแปรที่แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ เพศ และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) สำหรับตัวแปรที่แบ่งเป็น 3 กลุ่มขึ้นไป ได้แก่ อายุ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน

4. ทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธี Scheffe's method ในกรณีที่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจากการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว

5. วิเคราะห์ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และนำเสนอเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย ผลการวิจัยมีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้จำนวนและร้อยละ ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	132	43.14
หญิง	174	56.86
2. อายุ		
ต่ำกว่า 30 ปี	45	14.71
30 – 40 ปี	98	32.03
41 – 50 ปี	112	36.60
51 ปีขึ้นไป	51	16.66
3. วุฒิการศึกษา		
ปริญญาตรี	189	61.76
ปริญญาโท	108	35.29
ปริญญาเอก	9	2.95
4. ประสบการณ์ในการทำงาน		
น้อยกว่า 5 ปี	62	20.26
5-10 ปี	89	29.08
11-20 ปี	103	33.66
มากกว่า 20 ปี	52	16.99

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 174 คน คิดเป็นร้อยละ 56.86 มีอายุระหว่าง 41-50 ปี จำนวน 112 คน คิดเป็นร้อยละ 36.60 มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 189 คน คิดเป็นร้อยละ 61.76 และมีประสบการณ์ในการทำงาน 11-20 ปี จำนวน 103 คิดเป็นร้อยละ 33.66

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาด้วยค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมและรายด้าน

ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของ ผู้บริหารสถานศึกษา	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ระดับ	อันดับ
1. วิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรม	4.25	0.68	มาก	4
2. การสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อนวัตกรรม	4.18	0.72	มาก	6
3. การส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนา	4.32	0.65	มาก	2
4. การสร้างเครือข่ายและความร่วมมือ	4.05	0.79	มาก	8
5. การบริหารการเปลี่ยนแปลง	4.12	0.74	มาก	7
6. การใช้เทคโนโลยีและดิจิทัล	4.28	0.70	มาก	3
7. การสร้างแรงบันดาลใจและการกระตุ้น	4.35	0.67	มาก	1
8. การคิดเชิงระบบและการแก้ปัญหา	4.20	0.71	มาก	5
รวม	4.22	0.71	มาก	

จากตารางที่ 2 พบว่า ระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = 0.71) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การสร้างแรงบันดาลใจและการกระตุ้น ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.67) รองลงมาคือ การส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนา ($\bar{X} = 4.32$, S.D. = 0.65) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การสร้างเครือข่ายและความร่วมมือ ($\bar{X} = 4.05$, S.D. = 0.79)

ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

3.1 การเปรียบเทียบตามเพศ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.2 การเปรียบเทียบตามอายุ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.3 การเปรียบเทียบตามวุฒิการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงทำการทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธี Scheffe's method

ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอกมีความคิดเห็นต่อระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสูงกว่าผู้ที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.4 การเปรียบเทียบตามประสบการณ์การทำงาน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม จากคำถามปลายเปิด ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และนำเสนอเชิงพรรณนา สามารถสรุปข้อเสนอแนะเพิ่มเติมได้ดังนี้

1. ควรมีการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษาให้แก่ผู้บริหารและครูอย่างสม่ำเสมอ
2. ควรส่งเสริมการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก เพื่อเพิ่มโอกาสในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสร้างนวัตกรรมทางการศึกษา
3. ควรมีการยกย่องและให้รางวัลแก่ผู้บริหารและครูที่มีผลงานด้านนวัตกรรมทางการศึกษาดีเด่น เพื่อสร้างแรงจูงใจในการพัฒนานวัตกรรม

สรุปและอภิปรายผล

จากการวิจัยนี้ สามารถสรุปและอภิปรายผลการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. ระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.22, S.D. = 0.71) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุदारัตน์ เหลาฉลัด และคณะ (2564) ที่พบว่าภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนโยบายการปฏิรูปการศึกษาที่

เน้นการพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาต้องปรับตัวและพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมมากขึ้น การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีและสังคม ส่งผลให้ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีวิสัยทัศน์และความสามารถในการนำนวัตกรรมมาใช้ในการบริหารจัดการและการจัดการเรียนการสอนและการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องของผู้บริหารสถานศึกษาผ่านการอบรม สัมมนา และการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การสร้างเครือข่ายและความร่วมมือ ($\bar{X} = 4.05$, S.D. = 0.79) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Harris & Jones (2019) ที่เน้นย้ำความสำคัญของการสร้างเครือข่ายและความร่วมมือในการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาทักษะในด้านนี้เพิ่มขึ้น

2. การเปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล จำแนกตามเพศผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ ผลการวิจัยนี้สะท้อนให้เห็นว่า ในบริบทของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดเลย เพศไม่ได้เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการรับรู้ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Eagly & Carli (2003) ที่เสนอว่า ในปัจจุบัน ความแตกต่างทางเพศในด้านภาวะผู้นำมีแนวโน้มลดลง เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมที่ส่งเสริมความเท่าเทียมทางเพศมากขึ้น

จำแนกตามอายุ ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ การที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะระบบการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาในจังหวัดเลย ที่มีการส่งเสริมการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมอย่างต่อเนื่องในทุกช่วงอายุ สอดคล้องกับแนวคิดของ Day et al. (2014) ที่เสนอว่า การพัฒนาภาวะผู้นำเป็นกระบวนการต่อเนื่องตลอดชีวิต และไม่จำกัดอยู่เพียงช่วงอายุใดอายุหนึ่ง และนโยบายการปฏิรูปการศึกษาของไทยในช่วงที่ผ่านมา เน้นการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้มีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในทุกช่วงอายุ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) ซึ่งอาจส่งผลให้ผู้บริหารทุกช่วงอายุมีการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในระดับที่ใกล้เคียงกัน

จำแนกตามวุฒิการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ผู้ที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอกมีความคิดเห็นต่อระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมสูงกว่าผู้ที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Mumford et al. (2002) ที่เสนอว่าการศึกษาระดับสูงช่วยพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์และความสามารถในการแก้ปัญหาที่ซับซ้อน ซึ่งเป็นคุณลักษณะสำคัญของผู้นำเชิงนวัตกรรม

จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน ผลการวิจัยไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมเมื่อจำแนกตามประสบการณ์การทำงาน ซึ่งอาจแสดงให้เห็นว่าภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมไม่ได้ขึ้นอยู่กับระยะเวลาในการทำงาน แต่อาจขึ้นอยู่กับปัจจัยอื่น เช่น ทักษะ ความสนใจในนวัตกรรม และการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ทั้งผู้ที่มีประสบการณ์น้อยและมากสามารถพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมได้ หากได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนที่เหมาะสม สอดคล้องกับแนวคิดของ Darling-Hammond et al. (2017) ที่เน้นความสำคัญของการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่องในการยกระดับคุณภาพการศึกษา มีการผสมผสานระหว่างประสบการณ์และนวัตกรรม ผู้บริหารที่มีประสบการณ์มากอาจมีความเชี่ยวชาญในการบริหารจัดการ ในขณะที่ผู้บริหารที่มีประสบการณ์น้อยกว่าอาจมีแนวคิดใหม่ๆ และความกระตือรือร้นในการสร้างนวัตกรรม ซึ่งอาจทำให้เกิดความสมดุลในภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของ Sturm et al. (2014) ที่พบว่า ทั้งประสบการณ์และความคิดสร้างสรรค์มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม และมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในองค์กร โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดเลยอาจมีวัฒนธรรมองค์กรที่ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้บริหารและครูที่มีประสบการณ์ต่างกัน ทำให้เกิดการถ่ายทอดความรู้และทักษะ สอดคล้องกับแนวคิดของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community) ที่เสนอโดย DuFour & Eaker (2009)

3. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย จากผลการวิจัย มีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมสามารถสรุปเป็นประเด็น ดังนี้

1. ควรมีการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษาให้แก่ผู้บริหารและครูอย่างสม่ำเสมอ เพื่อพัฒนาทักษะและความรู้ที่จำเป็นต่อการเป็นผู้นำเชิงนวัตกรรม

2. ควรส่งเสริมการสร้างเครือข่ายและความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก เพื่อเพิ่มโอกาสในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสร้างนวัตกรรมทางการศึกษา ซึ่งเป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดในการวิจัยครั้งนี้

3. ควรมีการส่งเสริมให้ผู้บริหารและครูศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น เนื่องจากผลการวิจัยพบว่าวุฒิการศึกษามีผลต่อการรับรู้ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม

4. ควรมีการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนมุมมองระหว่างผู้บริหารและครูเพื่อลดช่องว่างในการรับรู้ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม และส่งเสริมการทำงานร่วมกันในการพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา

ในภาพรวม ผลการวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดเลย มีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในระดับที่ดี แต่ยังมีโอกาสในการพัฒนาเพิ่มเติม โดยเฉพาะในด้านการสร้างเครือข่ายและความร่วมมือ การส่งเสริมการศึกษาต่อ และการลดช่องว่างในการรับรู้ระหว่างผู้บริหารและครู

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ จากผลการวิจัยครั้งนี้ มีข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัยเพื่อนำไปใช้ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานต้นสังกัด

- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู ควรพัฒนาหลักสูตรอบรมเชิงปฏิบัติการด้านภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา โดยเน้นการพัฒนาทักษะในด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำ เช่น การสร้างเครือข่ายและความร่วมมือ

- จัดตั้งเครือข่ายนวัตกรรมการศึกษาในระดับจังหวัด โดยเชื่อมโยงโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดเลยเข้าด้วยกัน เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ด้านนวัตกรรมการศึกษา

- สร้างความร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษาในพื้นที่ที่มีการเรียนการสอนในระดับบัณฑิตศึกษาเพื่อพัฒนาผู้บริหารและครู เช่น มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม วิทยาลัย และมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อพัฒนาโครงการวิจัยและนวัตกรรมทางการศึกษาร่วมกัน

- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรสนับสนุนทุนการศึกษาหรือเวลาในการศึกษาต่อระดับปริญญาโทหรือปริญญาเอกสำหรับผู้บริหารและครู โดยเฉพาะในสาขาที่เกี่ยวข้องกับนวัตกรรมการศึกษาและการบริหารการศึกษา

- จัดงานประชุมวิชาการหรือนิทรรศการนวัตกรรมการศึกษาประจำปีของจังหวัดเลย เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้บริหาร ครู และนักเรียนได้นำเสนอผลงานนวัตกรรมและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับสถานศึกษา

- ผู้บริหารสถานศึกษาควรสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเกิดนวัตกรรมในโรงเรียน เช่น จัดพื้นที่สร้างสรรค์ (Maker Space) สนับสนุนทรัพยากรสำหรับการพัฒนานวัตกรรม และส่งเสริมวัฒนธรรมการยอมรับความเสี่ยงและการเรียนรู้จากความผิดพลาด

- จัดกิจกรรม "สภากาแฟนวัตกรรม" เป็นประจำทุกเดือน เพื่อให้ผู้บริหารและครูได้พูดคุยแลกเปลี่ยนมุมมองเกี่ยวกับการพัฒนานวัตกรรมในโรงเรียนอย่างไม่เป็นทางการ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- ควรทำการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อศึกษาเชิงลึกเกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จในจังหวัดเลย เพื่อค้นหาแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practices)

- ควรดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) เพื่อพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมที่เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดเลย

– ควรดำเนินการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods) เพื่อให้ได้ข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพที่ครอบคลุมและลึกซึ้งเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในบริบทของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดเลย

เอกสารอ้างอิง

- สำนักงานจังหวัดเลย. (2565). *แผนพัฒนาจังหวัดเลย พ.ศ. 2566–2570*. สำนักงานจังหวัดเลย.
- สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดเลย. (2564). *ข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษาจังหวัดเลย ปีการศึกษา 2564*. สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดเลย.
- สุดาร์ตน์ เหลาฉลาด, วลัยกา ฉลากบาง, และศักดิ์ไทย สุรกีจวร. (2564). ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 15(1), 20–33.
- Creswell, J. W., & Creswell, J. D. (2018). *Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches (5th ed.)*. SAGE Publications.
- Dyer, J., Gregersen, H., & Christensen, C. M. (2009). The innovator's DNA. *Harvard Business Review*, 87(12), 60–67.
- Fullan, M. (2018). *The principal: Three keys to maximizing impact*. John Wiley & Sons.
- Harris, A., & Jones, M. (2019). Teacher leadership and educational change. *School Leadership & Management*, 39(2), 123–126.
- Israel, G. D. (1992). *Determining sample size* (Fact Sheet PEOD–6). Florida Cooperative Extension Service, Institute of Food and Agricultural Sciences, University of Florida.
- Jung, D. I., Chow, C., & Wu, A. (2003). The role of transformational leadership in enhancing organizational innovation: Hypotheses and some preliminary findings. *The Leadership Quarterly*, 14(4–5), 525–544.
- Leithwood, K., & Jantzi, D. (2020). Linking leadership to student learning: The role of innovative leadership. *International Journal of Educational Leadership and Management*, 8(2), 175–199.
- Mumford, M. D., Scott, G. M., Gaddis, B., & Strange, J. M. (2002). Leading creative people: Orchestrating expertise and relationships. *The Leadership Quarterly*, 13(6), 705–750.
- Rosing, K., Frese, M., & Bausch, A. (2011). Explaining the heterogeneity of the leadership–innovation relationship: Ambidextrous leadership. *The Leadership Quarterly*, 22(5), 956–974.

- Schleicher, A. (2020). *The impact of COVID-19 on education: Insights from education at a glance 2020*. OECD Publishing.
- Stratton, R., Mueller, P., & Remolona, E. M. (2009). *A new look at the role of sovereign credit default swaps*. BIS Quarterly Review, September.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An introductory analysis* (3rd ed.). Harper & Row.